

**A MAGYAR LMBT SZÖVETSÉG ÉS A HÁTTÉR TÁRSASÁG  
VÉLEMÉNYE A MÁSODIK UPR NEMZETI JELENTÉS  
TERVEZETÉRŐL**

2015. december 17.

A Magyar LGBT Szövetség és a Háttér Társaság áttekintette a kormány által az ENSZ egyetemes időszakos felülvizsgálat (UPR) keretében készített második nemzeti jelentés tervezetét. Üdvözljük, hogy a korábbi gyakorlattal szemben a leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű, queer és interszex (LGBTQI) embereket érintő kérdések külön fejezetben szerepelnek, ugyanakkor csalódottságunknak adunk hangot, amiért a jelentés csak a gyűlölet-bűncselekmények és a sarkalatos törvények vonatkozásában beszél az LGBTQI emberekről. Emellett felülvizsgálatra szorul a jelentés szóhasználata, illetve kiegészítésre annak gyűlölet-bűncselekményekkel kapcsolatos melléklete.

## CIVIL EGYEZTETÉS ELMARADÁSA

Szervezeteink komoly várakozásokkal tekintettek az Emberi Jogi Munkacsoport, az ahhoz kapcsolódó Emberi Jogi Kerekasztal, illetve különösen annak LGBT emberek jogaiért felelős tematikus munkacsoportja létrejöttére. A munkacsoport munkájában szervezeteink aktívan részt vettek. Sajnálattal tapasztaltuk ugyanakkor, hogy szemben a többi tematikus munkacsoporttal, az LGBT emberek jogaiért felelős tematikus munkacsoport UPR jelentéssel kapcsolatban meghirdetett ülése elmaradt, és elmaradt a UPR kapcsán meghirdetett összevont Emberi Jogi Kerekasztal ülés is, így az LGBTQI területen dolgozó szervezetek nem kaptak lehetőséget, hogy a UPR jelentéssel kapcsolatos álláspontjukat személyes formában ismertethessék.

## SZÓHASZNÁLAT: SZEXUÁLIS IRÁNYULTSÁG ÉS NEMI IDENTITÁS

A jelentés LGBTQI emberek helyzetével foglalkozó V.9 fejezete a „Gender identity” címet viseli. Az LGBTQI emberekkel kapcsolatos hátrányos megkülönböztetés megnevezésére a nemzetközi jogi és közpolitikai nyelvezetben a szexuális irányultság („sexual orientation”), illetve a nemi identitás („gender identity”) kifejezések terjedtek el. **Szexuális irányultság** alatt az egyén azon képességét értjük, hogy azonos nemű (homoszexuális, leszbikus, meleg) vagy más nemű (heteroszexuális) vagy bármely nemű (biszexuális) személyek iránt képes mély érzelmi és szexuális vonzalmat érezni, illetve velük intim és szexuális kapcsolatot kialakítani.<sup>1</sup> **Nemi identitás** alatt minden ember mélyen és egyedi módon megélt társadalmi nemét értjük, amely megegyezhet a személynek születéskor tulajdonított biológiai nemmel vagy eltérhet attól, és amelybe beletartozik az egyén személyes testérzete és a társadalmi nem egyéb kifejezési eszközei („nemi önkifejezés”), mint például az öltözködés, a beszédstílus vagy a gesztusok. Az ember biológiai nemét általában születéskor rögzítik, és onnantól kezdve társadalmi és jogi tényként kezelik. Vannak azonban olyan emberek, akiknek problémát okoz a nekik születéskor tulajdonított nemmel való azonosulás – őket nevezzük „transznemű” személyeknek.<sup>2</sup> E megkülönböztetést a magyar jogi nyelvezet is alkalmazza, amikor az egyenlő bánásmódról szóló törvény (2003. évi CXXV. törvény, 8. § m) és n) pontok), illetve a Büntető Törvénykönyv (2012. évi C. törvény, 216. és 332. §) mind a nemi identitás, mind a szexuális irányultság kifejezést külön nevesíti.

---

<sup>1</sup> A meghatározás forrása: Európa Tanács Emberi Jogi Biztosa (2011): *Discrimination on grounds of sexual orientation and gender identity in Europe*. Elérhető: [http://www.coe.int/t/Commissioner/Source/LGBT/LGBTStudy2011\\_en.pdf](http://www.coe.int/t/Commissioner/Source/LGBT/LGBTStudy2011_en.pdf)

<sup>2</sup> A meghatározás forrása: ua.

**Mindezek alapján félrevezető, hogy az LMBTQI emberek helyzetével foglalkozó fejezet címében csak a nemi identitás kifejezés került megemlítésre, ezért javasoljuk, hogy a fejezet a „Sexual orientation and gender identity” címet viselje.**

## **SARKALATOS TÖRVÉNYEK**

A sarkalatos törvények kapcsán a jelentésben az a megállapítás szerepel, hogy „Az Alaptörvény hatályba lépése óta elfogadott sarkalatos törvények közül egyik sem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek célja vagy eredménye (...) az LMBT emberek hátrányos megkülönböztetése”. Még ha formális értelemben e megállapítás meg is állja a helyét, nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a családvédelmi törvény (2011. évi CCXI. törvény) öröklésre vonatkozó diszkriminatív rendelkezése csak azért nincsenek hatályban, mert azt az Alkotmánybíróság 43/2012. (XII. 20.) határozatában megsemmisítette, és hogy a családvédelmi törvény kirekesztő családfogalma – amelyet az Alkotmánybíróság ugyanezen döntésében szintén diszkriminatívnak és ezért alkotmányellenesnek minősített – azért nem szerepel sarkalatos törvényben, mert az Alkotmánybíróság döntését felülírva azt a jogalkotó magasabb szintű jogszabályban, magában az Alaptörvényben (L. cikk) rögzítette.

**Mindezek alapján javasoljuk, hogy a sarkalatos törvényekre vonatkozó megállapítás kerüljön kiegészítésre a családvédelmi törvény vonatkozó rendelkezéseinek rövid történetével, és a kormány ismertesse álláspontját, hogy az Alaptörvény L. cikke miért nem valósít meg szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetést.**

## **KIMARADÓ TÉMATERÜLETEK**

A jelentés LMBTQI emberekkel foglalkozó fejezete csak a gyűlölet-bűncselekmények és a sarkalatos törvények témáját vizsgálja. Ugyanakkor az LMBTQI emberek emberi jogai az élet számos más területén is csorbulnak: az LMBT emberek jogaiért felelős tematikus munkacsoport ülésein részletesen megvitattuk az azonos nemű párok és családok jogi helyzetét, az egészségügy, az oktatás és a foglalkoztatás területén tapasztalható hátrányos megkülönböztetést, a homofób és transzfób gyűlöletbeszéd témáját is. A munkacsoport által részletesen, több ülésen is tárgyalt Európa Tanácsi ajánlás<sup>3</sup> a gyűlölet-bűncselekmények, a gyűlöletbeszéd, az egyesülési szabadság, a véleménynyilvánítás szabadsága, a gyülekezési szabadság, a magán- és családi élet tiszteletben tartásához fűződő jog, a foglalkoztatás, az oktatás, az egészség, a lakhatás, a sport és a menedékjog kérdéseivel foglalkozik. A szervezeteink által a UPR folyamat keretében készített, az ENSZ Emberi Jogi Tanácsnak és az Emberi Jogi Munkacsoportnak is megküldött árnyékjelentésünk<sup>4</sup> a hátrányos megkülönböztetéstől való mentességhez, a magánélet védelméhez, a személyes biztonsághoz, a munkához, a szólás-, egyesülési és gyülekezési szabadsághoz, az oktatáshoz, az egészséghez, a családalapításhoz valamint a menedékhez való jog kapcsán ismerteti az LMBTQI embereket Magyarországon érő emberi jogi jogsértéseket.

**Mivel az LMBTQI embereket érő emberi jogi jogsértésekkel az első nemzeti jelentés egyáltalán nem foglalkozott, javasoljuk, hogy a szexuális irányultsággal és nemi**

---

<sup>3</sup> A Miniszteri Bizottság CM/Rec(2010)5. sz. ajánlása a tagállamok felé a szexuális irányultság, illetve nemi identitás alapján történő diszkrimináció leküzdését célzó intézkedésekről. Elérhető: <http://igazsagugyiinformaciok.kormany.hu/download/c/fd/30000/CM-Rec-2010-5-ajanlas.pdf>

<sup>4</sup> LGBTQI Rights in Hungary. A joint submission by the Hungarian LGBT Alliance, Transvanilla Transgender Association, Háttér Society, Budapest Pride, and Labrisz Lesbian Association. Elérhető: [http://lmbtszovetseg.hu/sites/default/files/mezo/file/hungary\\_upr\\_2015\\_lgbtqi.pdf](http://lmbtszovetseg.hu/sites/default/files/mezo/file/hungary_upr_2015_lgbtqi.pdf)

**identitással foglalkozó fejezet kerüljön kibővítésre, és az térjen ki a munkacsoport ülésein, illetve az árnyékjelentésben lefedett valamennyi területre.**

## **MELLÉKLET: GYŰLÖLET-BŰNCSELEKMÉNYEK**

A melléklet 7. fejezete 19 gyűlölet-bűncselekménnyel és gyűlöletbeszéddel kapcsolatos jogi eljárást foglal össze, melyek közül mindössze egy alapult szexuális irányultságon.

### **Javasoljuk a jelentést kiegészíteni az alábbi információkkal:**

A jelentésben a listán utolsóként szereplő ügyben a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 2015. december 3-án meghozott ítéletében a cselekmény jogi minősítését fenntartotta, a büntetést két év letöltendő szabadságvesztésre enyhítette. Az ítélet jogerős.

2012. augusztus 25-én Sz. N. több mint húsz késszúrással megölte homoszexuális áldozatát. Az elkövető az áldozattal a Teletext párkereső oldalán ismerkedett meg, kifejezetten azzal a céllal, hogy őt megölje. Az elkövető rendőrségen tett beszámolója szerint erős ellenérzésekkel viseltetett a homoszexuális emberek felé, valamennyit meg kívánta ölni. A bíróság jogerős ítéletében életfogytiglani szabadságvesztésre ítélte őt előre megfontolt szándékkal, különös kegyetlenséggel, aljas indokból elkövetett emberölés miatt. Ez volt az első olyan ismert ügy, amelyben a bíróság az emberölés tényállásának „aljas indok” minősítő fordulatát rasszista indíték mellett homofób indíték esetén is alkalmazta. Az ítélet jogerős. (Debreceni Ítélettábla, Bf.I.892/2013/4.)

2012. július 7-én a Budapest Pride-ot követően egy kb. 10 fős, fekete ruhába öltözött szélsőjobboldali ellentüntetőkől álló csoport a Pride résztvevőit zaklatta, homofób rigmusokat skandáltak, egy résztvevőt megrúgtak, egy másik lufiját kipukkasztották. 2015. november 12-én hozott ítéletében a csoport egyik tagját csoportosan elkövetett közösség tagja elleni erőszak bűntettében találta bűnösnek, és két év felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte. Az ítélet nem jogerős. (Pesti Központi Kerületi Bíróság, 19B 33.334/2013).